

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 48/00

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu predbežne prerokoval podnet [REDACTED], prechodne bytom [REDACTED], na začatie konania vo veci porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 144, čl. 152, čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu v Čadci zo 6. júla 1999 sp. zn. 4 C 41/97 a takto

r o z h o d o l :

Podnet [REDACTED] na začatie konania **o d m i e t a** z dôvodu svojej nepríslušnosti na prerokovanie veci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Dňa 10. júla 2000 [REDACTED], prechodne bytom [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľ“), doručil Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podnet na začatie konania vo veci porušenia jeho ústavných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu v Čadci zo 6. júla 1999 sp. zn. 4 C 41/97, a to konkrétne v Ústave Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) zaručených základných práv v čl. 12 ods. 1 a 2 (v súvislosti s výkladom § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ďalej len „OZ“), čl. 144 a čl. 152 (v súvislosti s výkladom

§ 712a ods. 7 OZ), čl. 20 ods. 4 (v súvislosti s odobratím vkladu do bytového družstva bez náhrady), čl. 12 ods. 2 (v dôsledku diskriminácie pred súdom len preto, že niečo vlastnil).

Navrhovateľ uviedol, že uvedeným rozsudkom mu bolo zrušené právo spoločného nájmu bytu na návrh bývalej manželky s tým, že súd v rozpore s jeho žiadosťou, aby bývalá manželka bola zaviazaná poskytnúť mu náhradný byt, rozhodol iba o náhradnom ubytovaní pre neho. Voči rozsudku sa odvolal na Krajský súd v Žiline, ktorý uznesením jeho odvolanie odmietol ako oneskorene podané, hoci podľa jeho názoru „odvolanie bolo podané presne podľa upovedomenia v rozsudku, voči ktorému som sa odvolával, a tým aj v súlade s § 204 ods. 2 Obč. súd. poriadku.“

Navrhovateľ ďalej v podnete konkretizoval svoje námietky, ktoré má „voči takto platnému rozsudku“ Okresného súdu v Čadci zo 6. 7. 1999 a ktoré sa týkajú porušenia vyššie uvedených článkov ústavy. Okrem toho v rámci zdôvodňovania poslednej námietky uviedol, že „zbytočnými preťahmi v konaní, trvajúcim viac ako 3 roky, som stratil ešte aj poslednú možnosť získať aspoň určitú reciprocitu za spoločne nadobudnutý byt iným spoločným majetkom (vyporiadaním BSM). Súd mi zobral moje vlastníctvo (stabil. príspevok) bez zodpovedajúcej náhrady“.

K podnetu pripojil listinné dôkazy vrátane rozhodnutí súdov, na ktoré sa odvolával.

II.

Ústavný súd môže začať konanie aj na podnet právnických alebo fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich práv (čl. 130 ods. 3 ústavy). Ustanovenie § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 97/1999 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktoré sa týka návrhu na začatie konania, platí aj pre podanie podnetu (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný (...), môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania (...) (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Predmetom podnetu navrhovateľa sú tvrdené porušenia jeho ústavných práv, ktorých sa mal dopustiť Okresný súd v Čadci vydaním rozsudku zo 6. 7. 1999 vo veci zrušenia práva spoločného nájmu bytu, ktoré patrilo navrhovateľovi a jeho bývalej manželke [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ]. Podstata namietaného porušenia ústavy spočívala v tom, že okresný súd rozhodol iba o náhradnom ubytovaní pre navrhovateľa.

Z uvedeného rozsudku skutočne vyplýva, že okresný súd na návrh podaný bývalou manželkou navrhovateľa zrušil právo spoločného nájmu uvedených účastníkov ku konkrétne označenému družstevnému bytu s tým, že byt bude naďalej užívať ako člen družstva a nájomca len bývalá manželka navrhovateľa a že navrhovateľ je povinný sa z bytu vystáhnúť do 15 dní po zabezpečení náhradného ubytovania. Z rozsudku vyplýva, že navrhovateľ bol v tomto konaní (inak v procesnom postavení odporcu) zastúpený komerčným právnikom. Podľa poučenia uvedeného na záver rozsudku bolo proti nemu „prípustné odvolanie do 15 dní od jeho doručenia cestou podpísaného súdu ku Krajskému súdu do Žiliny“.

Z uznesenia Krajského súdu v Žiline z 15. 2. 2000 sp. zn. 6 Co 372/00 vyplýva, že navrhovateľ skutočne podal proti uvedenému rozsudku okresného súdu odvolanie, avšak krajský súd ho odmietol ako oneskorene podané. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd uviedol, že podľa § 204 ods. 1 vety prvej Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Keďže obaja účastníci konania boli vo veci zastúpení právnymi zástupcami, rozsudok okresného súdu bol doručovaný týmto právnym zástupcom. Právny zástupca navrhovateľa však nebol prítomný pri doručovaní rozsudku dňa 18. 10. 1999 a nebol prítomný ani v nasledujúci deň 19. 10. 1999, v dôsledku čoho bola táto písomnosť v súlade s ustanovením § 47 ods. 2 OSP dňa 19. 10. 1999 uložená na pošte. Keďže zástupca navrhovateľa si poštovú zásielku obsahujúcu rozsudok okresného súdu do troch dní od uloženia

nevyzdvihol, podľa § 47 ods. 2 vety tretej OSP sa považuje posledný deň tejto lehoty, t. j. 22. 10. 1999, za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení písomnosti nedozvedel. V tomto prípade dátum skutočného prevzatia zásielky adresátom, ku ktorému došlo 2. 11. 1999, nie je pre posúdenie doručenia zásielky rozhodný. Krajský súd konštatoval, že navrhovateľ podal odvolanie proti rozsudku na pošte 16. 11. 1999 po uplynutí zákonnej 15-dňovej lehoty, ktorá mu uplynula dňom 8. 11. 1999. Preto jeho odvolanie s poukazom na § 218 ods. 1 písm. a) OSP odmietol ako oneskorene podané.

Z poučenia na záver tohto rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že proti nemu odvolanie nie je prípustné. V dôsledku toho sa rozsudok súdu prvého stupňa zo 6. 7. 1999 stal právoplatný. Z obsahu podnetu nevyplýva, že by navrhovateľ podal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 236 a n. OSP.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd (tak ako sú uvedené v druhej hlave ústavy) nezakladá „automaticky“ aj jeho príslušnosť na konanie o nich. Systém ochrany ústavnosti je v ústave založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah pôsobnosti ústavného súdu pri poskytovaní ochrany ústavným právam a slobodám vo vzťahu k pôsobnosti všeobecných súdov, a to tak, že sú to práve všeobecné súdy, ktoré sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva podľa čl. 11 ústavy dotknutým fyzickým alebo právnickým osobám zaručuje. Na tejto skutočnosti je založené pravidlo (§ 53 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde), podľa ktorého poskytnutie ochrany konkrétnemu právu alebo slobode v konaní pred ústavným súdom v zásade nie je prípustné, pokiaľ ten, kto má v úmysle sa jej dovolať, najprv nevyčerpal všetky účinné opravné prostriedky, ktoré mu sú dostupné v konaní pred všeobecným súdom (*mutatis mutandis*, I. ÚS 49/98, I. ÚS 9/00).

Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podnetu fyzickej alebo právnickej osoby zistil, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namietal, sa navrhovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom, takéto podnety pravidelne odmietal ako zjavne neopodstatnené alebo pre svoju nepríslušnosť na ich

prerokovanie (pozri uznesenie ústavného súdu z 23. 3. 2000 sp. zn. II. ÚS 23/00 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru).

Aplikujúc túto judikatúru na danú vec, ústavný súd musel predovšetkým konštatovať, že navrhovateľ nevyužil svoje právo podať odvolanie proti uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa. Teda navrhovateľ nevyužil proti rozsudku, ktorým podľa jeho názoru malo dôjsť k porušeniu jeho ústavných práv, ten právny prostriedok, ktorý mu Občiansky súdny poriadok priznával a ktorý bol spôsobilý účinne napraviť to porušenie, ktoré teraz namietal v podnete na začatie konania pred ústavným súdom.

Je síce pravda, že navrhovateľ v skutočnosti podal odvolanie proti uvedenému rozsudku, avšak nepodal ho podľa rozhodnutia odvolacieho súdu včas, teda v zákonom predpísanej pätnásťdňovej lehote. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že k tomu, aby sa považovala za splnenú požiadavka „využitia právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom“, ktorej splnenie v princípe podmieňuje príslušnosť ústavného súdu, nestačí len podať prípustný opravný prostriedok na iný orgán, ale treba ho podať „zákonom ustanoveným postupom“, t. j. postupom, ktorý rešpektuje zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti vrátane lehoty stanovenej na jeho podanie.

Navrhovateľ v podnete tvrdil, že odvolanie podal v súlade s § 204 ods. 2 OSP. Toto tvrdenie však bližšie nezdôvodnil ani neuviedol žiadne skutočnosti na spochybnenie právneho záveru odvolacieho súdu o tom, že odvolanie podal oneskorene. K tomu ústavný súd poznamenáva, že posúdenie, či opravný prostriedok bol alebo nebol podaný v lehote určenej zákonom, je svojou povahou posúdením skutkovej otázky, ktoré patrí do výlučnej právomoci príslušného všeobecného súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Len výnimočne by táto otázka mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Na takýto výnimočný prípad nepoukazujú ani skutočnosti uvedené navrhovateľom v predmetnom podnete, ani podrobné a na prvý pohľad zákonu zodpovedajúce dôvody krajského súdu, ktoré v tejto súvislosti uviedol vo svojom rozhodnutí.

Nakoniec treba dodať, že z podnetu nevyplýva, že by navrhovateľ toto rozhodnutie odvolacieho súdu napadol dovolaním podľa § 237 písm. f) OSP, ak bol názoru, že postupom odvolacieho súdu sa mu odňala možnosť konať pred ním, z dôvodu, že jeho námietky, ktoré vo svojom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa uviedol, neboli odvolacím súdom v dôsledku jeho nesprávneho posúdenia otázky včasnosti podania odvolania meritórne preskúmané. Teda navrhovateľ by sa ani v súvislosti s týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nemohol pred ústavným súdom úspešne dovolávať porušenia práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu, že nevyčerpal všetky účinné opravné prostriedky, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

Na základe uvedeného ústavný súd musel konštatovať, že navrhovateľ nevyužil v dôsledku oneskorene podaného odvolania proti rozsudku okresného súdu zo 6. 7. 1999 ten právny prostriedok, ktorý mu OSP priznával, aj pokiaľ ide o tvrdené nesprávne výklady označených zákonných ustanovení, a tým aj ich nesprávnu aplikáciu okresným súdom v napadnutom rozsudku, preto namietané porušenie základných práv nemohlo založiť príslušnosť ústavného súdu.

Pokiaľ ide o tvrdenie navrhovateľa o „zbytočných priet'ahoch“, ústavný súd ho vzhľadom na kontext, v ktorom toto tvrdenie bolo urobené, neposúdil ako samostatný dôvod namietaného porušenia ústavy, o ktorom treba rozhodovať. Avšak aj v tom prípade, že navrhovateľ mal v úmysle namietat' aj porušenie „práva, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov“, tak ako ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd poznamenáva, že z obsahu podnetu nevyplývajú žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že navrhovateľ v čase, kedy podľa jeho názoru dochádzalo v konaní k zbytočným priet'ahom, využil právne prostriedky, ktoré mu právny poriadok (§ 17 ods. 1 a § 20 až 23 zákona č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich v znení neskorších predpisov) priznáva vo veci priet'ahov v súdnom konaní a ktoré podľa povahy veci možno *a priori* považovať za účinný prostriedok dosiahnutia nápravy.

Nakoľko v konaní na ochranu tých práv, porušenie ktorých namietal navrhovateľ, nebola vo veci daná príslušnosť ústavného súdu, bolo potrebné jeho

podnet po predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2000